

en part d'ell hi ha encara vocalisme *e*: *lepà* al SO. de la Haute-Loire, amb el significat «lécher»;² *lepà* o *lipà* v. tr. «lécher» a la V. de Barceloneta (Arnaud-Morin); i *lipà* és no sols la forma que l'ALF assenyala en un punt de l'E. de la Lozère, sinó també la de la llengua de Mistral. Però això sí, pertot amb el significat cat.: «un lioun fòu <'rabiós'> --- venguè subit, emé respèt, / dounde, manèu, *lipà* li pèd / de la princesso ---» (*Nerto* IV, 402); «em' un lengau escumejaire / *lipant*, tout en courrènt, soun mourre ensaunou-sí / ---», «--- la Cabro d'or, la cabro / que degun de mourtau ni la pais ni la mous <'muny'>, / que sout lou ro(c) de Baus-Maniero / *lipo* la moufo roucassiero / ---» (*Mireio* IV, 62.7; II, 60.5) traduït per l'autor ací (i en els altres passatges) «*lèche* la mousse des rochers».

És veritat que en llengua d'oc l'àrea d'aquest terme per dir 'llepar', 'fr. *lécher*' no és ni ha estat mai general, car sempre ha tingut la concurrència del tipus del fr. *lécher*, it. *leccare*; que ja apareix com a *lecar* en els trobadors: avui és *lecà* el mot gascò, començant per la Vall d'Aran sencera, i arribant almenys fins al NO. del Roergue i alguna zona transrodanesa (punts 716 i 899 de l'ALF); d'altra banda el nostre mot s'estén fins a alguns parlars del Nord d'Itàlia, amb el significat precís del català: *lapà* «leccare» almenys a la Val Anzasca, en els Alps, ja lombarda si bé prop del Piemont (*ARom.* XIII, 175); per al genovès i piacentino *lép(e)gu*, -a, veg. infra sobre *llepissós*.

D'això se separa netament el tipus francès *lapper*, i no sols per la seva *a*, sinó perquè el significat no és pas 'llepar' sinó bàsicament menjar, i més sovint beure, i parlant només d'animals, per més que sigui «boire en tirant la langue», o sigui 'absorbir o engolir líquid a llengüetades'; i no és un mot d'ambient lingüístic objectiu o designatiu, com ho és el nostre, sinó pertanyent, dins el llenguatge, a l'esfera afectiva. És clar que sempre hi ha marcat veïnatge semàntic, i que es tracta, si es vol, d'un para-sinònim amb forta analogia de sentit, i alhora un parònim. Cosa semblant s'ha de dir de quasi totes les altres formes que el REW aplega a l'article 4905.

Ara bé, tractant-se d'un mot d'aquesta esfera és raonable el judici de M-Lübke, i de la major part dels romanistes (Bloch-Wartburg etc.), que es tracti d'una creació onomatopèica: observem que en francès el mot ha estat sempre d'ús relativament rar i d'aplicació molt restringida dins la llengua literària. Però estendre això, com fan M-Lübke, Kuen, *AlcM* etc., al mot català, que ja no pertany a aquesta esfera, que és un dels grans mots de la llengua, freqüent des dels orígens en els clàssics màxims, amb família derivativa incomparablement més rica que en francès, amb significat i forma sempre diferent de la francesa —creure que això és una onomatopèia imitant el so del llengüeteig d'un animal— és una idea que hom hauria acollit amb grans dubtes si no fos per l'endarreriment dels estudis de català i d'occità no trobadoresc; i pel prejudici, ara ja tan superat, que el català no és més que un parent pobre i poc original del gallo-romànic del Nord. Jo no

rebutjo del tot la idea d'un origen onomatopèic del nostre *llepar* (hi pot haver hagut poc o molt de convergència), però és segur que la mera identificació amb el mot francès és inacceptable.

No és que el mot francès no tingui família en les terres del Sud.³ Existeix també en gascò, on el discerneixen netament del *lecà* = fr. *lécher*; començant ja a la Vall d'Aran, on jo definia (*Voc. Aran.*, p. 76) *lapà* com «dar llengüetades al perro al comer»: a diferència de *lecà* 'llepar' que vaig recollir a tota la vall i que sentia a cada pas, *lapà* només se'm féu trobadís en dos pobles (Gessa i Tredòs) i ja molt avançat en els meus treballs per a la tesi doctoral; deu continuar fins al gascò del SO. («*lapà*: *lapper*», Palay) i fins a l'Alt Aragó: a la Vall de Broto «*lapiar*: absorbir un líquido, usando la lengua para tomarlo del recipiente donde se halle»; «dale ixas sopas ao perro, eno plato, que en cuatro *lapiadas* lo dejará limpio» (A. Satué, 1972). El mot no és estrany al galleg, car almenys hi ha un adj. *lapantín* (format com el cast. *hablantín*, -*anchín*, *parlanchín*), *RFE* IX, 152 (amb variant *lampentín* per influència de *lamber* 'llepar'), que com els anteriors té el mateix vocalisme i igual significat que el francès.

I ben cert que aquí hem de posar el mot anglès «*to lap*: take up liquid, drink, by scooping with tongue; consume (liquid) greedily», a *lap* «liquid food for dogs». Però el fet és que en anglès no pot ser cap manlleu del francès, puix que és la continuació de l'ags. *lapijan* del mateix significat, mot no sense parentela en altres llengües germàniques. No obstant els romanistes admeten que el mot francès no pot ser germanisme i que el mot germànic és de nissaga teutònica i indoeuropea, que per tant hi ha d'haver coincidència casual.

Sembla que si es pensés en un germanisme, el mot hauria de tenir una forma com *LAPJAN* en fràncic i es podria esperar un verb en *-vir* o almenys en *-pir* en francès. Idea a revisar? Pots ser no; no és aquest el lloc per fer-ho, i *prima facie* això sembla sòlid o almenys motivat; per més que Gamillscheg, *Rom. Germ.* I, p. 231 vulgui tornar al germanisme. Si s'admet, però, que el mot anglès i el francès, encara que siguin idèntics en forma, en sentit i en tot, no tenen genèticament res a veure, i que en canvi el nostre, ben diferent, no es pot separar del francès, no pot ser més que per peresa i per altres raons ben estranyes a la ciència.

D'un mot tan venerable i important com aquest verb català, puix que difícilment pot ser germànic ni onomatopèic, i que en tot cas no és d'herència llatina ni romànica, ningú pot oposar una objecció de principi a una alternativa pre-romana, puix que són bastantes les llengües indoeuropees de l'Est on es troben verbs ben semblants. Comencem pel grec clàssic *λάπτω*, que és precisament 'jo llepo', i que parteix, segons la norma, general i ben coneguda, d'un grec primitiu *λάπτω*. Al costat d'això hi ha armeni *lap'em* 'jo llepo', i albanès *lap* 'jo llepo aigua';⁴ el contingut semàntic varia una mica en altres llengües de la família, però sempre dins una esfera d'idees normal, de-